

Τα ονόματα των παθών (Άγιος Ισαάκ ο Σύρος)

/ Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Ορθόδοξη πίστη

Όταν θέλουμε να ονομάσουμε όλα τα πάθη μαζί, τα λέμε «κόσμο». Και όταν θέλουμε να ξεχωρίσουμε και να δώσουμε στο καθένα το όνομά του, τα ονομάζουμε «πάθη». Και τα πάθη, καθώς διαδέχονται το ένα το άλλο, σχηματίζουν το δρόμο του κόσμου, και οπού τελειώνουν τα πάθη, εκεί παύει να υπάρχει ό δρόμος του κόσμου.

Τα πάθη είναι τα εξής:

Ό πόθος του πλούτου το να μαζεύει ό μοναχός γήινα και μη αναγκαία πράγματα
Η τρυφή του σώματος, από την οποία έρχεται το πορνικό πάθος.

Ο πόθος της τιμής, από τον όποιο προκύπτει ό φθόνος.

Ο πόθος της εξουσίας, ή φιλαρχία.

Ο στολισμός και ή ανόητη επίδειξη .

Η ανθρώπινη δόξα, πού είναι αιτία της μνησικακίας.

Ο φόβος ότι θα πάθει κάτι κακό το σώμα μας.

Όπου πάψει ή ενέργεια των παθών, εκεί πεθαίνει μαζί τους και ό κόσμος. Είπε

κάποιος σοφός για τους αγίους, ότι όταν ζούσαν, ήταν ήδη πεθαμένοι διότι, ενώ ζούσαν με το σώμα τους, δε ζούσαν ζωή σαρκική. Και συ πρόσεξε να δεις ποια πάθη ζούνε μέσα σου, για να καταλάβεις πόσο ανήκεις στον κόσμο και για ποια πάθη είσαι δεμένος μαζί του και από ποια ελευθερώθηκες. Με δυο λόγια, κόσμος είναι ή εμπαθής ζωή και το σαρκικό φρόνημα Όποιος απαλλαγεί από τα πάθη του, έχει εξέλθει από τον κόσμο.

Τα πάθη δε σβήνουν γρήγορα

Όταν ή ζωή σου περάσει από την αρετή στην αμέλεια, τα πάθη θα σε ενοχλούν και δε θα βρίσκεις ειρήνη στην ψυχή σου. Άλλα μην απορήσεις γι' αυτό. Κοίταξε τι συμβαίνει με το έδαφος. Εάν οι ακτίνες του ήλιου πέσουν βαθιά μέσα στη γη, μετά από πολλή ώρα διατηρείται ακόμη ή θερμότητα της. Το ίδιο και με τα φάρμακα και με το μύρο. Η οσμή των φαρμάκων και ή ευωδία του μύρου, πού διαχέεται στον αέρα, παραμένει πολλή ώρα, μέχρι να σκορπίσει και να εξαφανισθεί. Πόσο μάλλον το ίδιο συμβαίνει και με τα πάθη! Γιατί αυτά είναι σαν τα σκυλιά, πού συνήθισαν να γλύφουν το αίμα των ζώων στο σφαγείο και, όταν δεν υπάρχει πια αίμα, συνεχίζουν και γαβγίζουν μπροστά στις εισόδους του σφαγείου, μέχρι να σβήσει ή δύναμη της συνήθειας τους.

Δε θέλουμε τα πάθη, αλλά... αγαπάμε τις αφορμές τους τι γλυκές πού είναι οι αιτίες και οι αφορμές των παθών! Γιατί ό άνθρωπος μπορεί κάποτε να κόψει τα πάθη, οπότε, μακριά απ' αυτά, αισθάνεται γαλήνη και ευφροσύνη, όμως δεν μπορεί να αφήσει τις αιτίες. Γι' αυτό και, χωρίς να το θέλουμε, υφιστάμεθα πειρασμούς. Και ενώ λυπούμαστε για τα πάθη, πού μας τυραννούν, μας αρέσει να είναι μέσα μας οι αφορμές! Τις αμαρτίες δεν τις θέλουμε, όμως τα αίτια και τις αφορμές τους τα δεχόμαστε με μεγάλη ευχαρίστηση. Γι' αυτό το λόγο οι αφορμές, πού τις θέλουμε, μας σπρώχνουν να αμαρτήσουμε. Αυτός, λοιπόν, πού αγαπά τις αφορμές των παθών, είναι, χωρίς να το θέλει, υποχείριος και υπόδουλος στα πάθη.

Ή κενοδοξία ανοίγει το δρόμο των παθών

Ή κοσμική δόξα είναι σαν το βράχο στη θάλασσα, πού τον σκεπάζουν τα νερά, και ό πλοίαρχος δεν το ξέρει, μέχρι να χτυπήσει ή καρίνα του πλοίου και να βυθισθεί. Έτσι κάνει και ή κενοδοξία στον άνθρωπο, πού παραμένει κρυμμένη μέχρι να τον βυθίσει στα πάθη και να τον καταστρέψει. Είπαν γι' αυτήν οί άγιοι Πατέρες, ότι στην ψυχή πού πέφτει στην κενοδοξία, ξαναγυρίζουν όλα τα πάθη, πού νικήθηκαν με τη χάρη του Θεού, και αναχώρησαν.

Πώς εξουσιάζονται τα πάθη

Όποιος συγκρατεί τη γλώσσα του και δε μιλάει, σε όλους τους τρόπους του θα είναι ταπεινόφρων και, χωρίς να κοπιάσει, θα εξουσιάσει τα πάθη του. Τα πάθη

εκριζώνονται και εκδιώκονται με την αδιάλειπτη μελέτη του Θεού, και αυτή ή μελέτη είναι το ξίφος πού τα θανατώνει.

Είναι καλύτερο να καταβάλλεις τα πάθη με καλούς λογισμούς, μνημονεύοντας τις αρετές, παρά με την αντίσταση. Διότι τα πάθη, όταν διεγερθούν και κινηθούν εναντίον σου για να σε πολεμήσουν, τότε εντυπώνουν στο νου σου διάφορα σχήματα και εικόνες, πού προκαλούν στην αμαρτία Αυτός ό πόλεμος εναντίον του νου μας έχει πολύ μεγάλη δύναμη, καθώς ταραίζει τις παλιές μνήμες και μας θορυβεί. Εάν όμως, πάνω στην επίθεση τους, τους υποσκάπτεις με αγαθούς λογισμούς, όπως είπαμε, τότε ούτε ίχνος παθών δε φαίνεται πια στο νου σου, μετά την αποδίωξή τους.

Κανένας δεν μπορεί να νικήσει τα πάθη παρά με τις πρακτικές και αισθητές αρετές, ενώ το διασκορπισμό του νου μπορούμε να τον νικήσουμε μόνο με το να καταγινόμαστε με τα πνευματικά. Γιατί ό νους μας είναι ελαφρός και, αν δε δεσμευθεί με κάποιο πνευματικό λογισμό, δε θα πάψει να τριγυρίζει εδώ κι εκεί. Και άμα δεν κατορθώσουμε τις πρακτικές αρετές, δεν μπορούμε να φυλαχτούμε από τα πάθη. Γιατί, αν δε νικήσει κάποιος τους εχθρούς, δεν μπορεί να ειρηνεύσει. Και αν ή ειρήνη δε βασιλεύει στην ψυχή μας, πώς είναι δυνατό να βρούμε και να χαρούμε τα αγαθά της; Τα πάθη είναι ένα διάφραγμα, πού δεν αφήνει να ενεργοποιηθούν οι κρυμμένες αρετές της ψυχής. Αν λοιπόν, δεν πέσουν πρώτα αυτά με τις φανερές αρετές, δε γίνονται αισθητές οι κρυμμένες αρετές της ψυχής. Και βέβαια, κανείς δεν μπορεί, ενώ είναι έξω από το τείχος, να συναναστραφεί με αυτούς πού είναι μέσα. Και όπως δεν μπορείς να δεις τον ήλιο μέσα στην ομίχλη, έτσι δεν μπορείς να αισθανθείς τη δύναμη της αρετής της ψυχής, ενόσω διαμένει γύρω της ή ταραχή των παθών.

Όπως ένας άνθρωπος, άμα πιει κρασί την ημέρα του πένθους, μεθάει και ξεχνάει κάθε λύπη και κάθε πόνο έτσι και εκείνος πού μεθάει από την αγάπη του Θεού σ' αυτό τον κόσμο, πού είναι το σπίτι του πένθους και του κλάματος, ξεχνάει όλους τους πόνους και τις λύπες του και γίνεται, από το μεθύσι αναίσθητος σε όλα τα πάθη της αμαρτίας. Αν ή καρδιά ενός ανθρώπου έχει στηριχθεί μόνο στην ελπίδα του Θεού, ή ψυχή του γίνεται ελαφρά σαν το πουλί πού πετάει, και συνεχώς ό νους του υψώνεται από τη γη και, καθώς μελετάει τα θεία, πετάει πάνω από τα ανθρώπινα, και απολαμβάνει και ευφραίνεται με τα αθάνατα μυστήρια του Υψίστου. Σ' αυτόν ανήκει ή δόξα και ή δύναμη εις τους αιώνες των αιώνων.

Αμήν.

Ό έμπορος πού ταξιδεύει στη θάλασσα, φοβάται και τρέμει μήπως σηκωθεί τρικυμία και βυθισθεί ή ελπίδα των κόπων του. Και ό μοναχός, όσο ζει σ' αυτό τον

κόσμο, κυριαρχείται από το φόβο, μήπως ξυπνήσει εναντίον του ή τρικυμία των παθών, και χάνει όλους τους κόπους του, από τα νιάτα του ως τα γηρατειά του. Ο έμπορος έχει στραμμένο το βλέμμα του στη στεριά, και ο μοναχός στην ώρα του θανάτου.

Ο καπετάνιος βλέπει τα άστρα, όταν διαπλέει τη θάλασσα, και κατευθύνει το καράβι ανάλογα με τη θέση των άστρων, μέχρι να φθάσει στο λιμάνι. Έτσι και ο μοναχός έχει μπροστά στα μάτια της ψυχής του την ευχή, διότι με αυτήν διορθώνει την πορεία του, και κατευθύνεται ίσια στο λιμάνι πού προσεύχεται να φθάσει.

Επίμονο ξερίζωμα των αγκάθιων

Είναι για μας επιτακτική ανάγκη να ξεριζώσουμε από τη φύση μας τα αγκάθια των παθών, όσο ζούμε σ' αυτή τη γη. Με το επίμονο ξερίζωμα στο Χωράφι της ψυχής μας, εξαφανίζονται τα αγκάθια γιατί δεν έχει καθαρισθεί ακόμη εξολοκλήρου. Εάν λοιπόν, με την προσωρινή μας ραθυμία, ή με τη μικρή μας αμέλεια, βρίσκουν καιρό και αυξάνουν τα αγκάθια των παθών, και καλύπτουν και πιέζουν την καρδιά, και αποπνίγουν τον καλό σπόρο της, και κάνουν τον κόπο μας να πάει χαμένος, συμπεραίνουμε ότι πρέπει να την καθαρίζουμε κάθε μέρα πού περνάει. Γιατί, άμα σταματήσουμε, τα αγκάθια πληθαίνουν πολύ. Ας καθαρισθούμε, λοιπόν, απ' αυτά με τη χάρη του ομοουσίου και μονογενούς Υιού του Θεού, στον όποιο ανήκει ή δόξα, μαζί με τον άναρχο Πατέρα και το ζωοποιό Πνεύμα, εις τους αιώνας.

Τα πάθη διορθώνονται με σωματικούς κόπους στην ησυχία

Να ξέρεις, αδελφέ μου, ότι τα κρυμμένα πάθη στην ψυχή μας δε διορθώνονται μόνο με τους σωματικούς κόπους μας, ούτε πάλι οι σωματικοί κόποι από μόνοι τους εμποδίζουν τους κακούς λογισμούς, πού διεγείρονται πάντοτε από τις αισθήσεις μας. Οι κόποι, βέβαια, φυλάγουν τον άνθρωπο από τις πονηρές επιθυμίες, για να μην τον νικήσουν, και από τη δαιμονική πλάνη, όμως δεν μπορούν από μόνοι τους να δώσουν στην ψυχή την ειρήνη και τη γαλήνη. Γιατί τα έργα του Θεού και οί κόποι μας τότε μόνο παρέχουν στην ψυχή την απάθεια, και νεκρώνουν τα γήινα μέλη μας, και μας χαρίζουν την ανάπαυση των λογισμών, όταν γίνονται στην ησυχία, οπότε οί σωματικές μας αισθήσεις αναπαύονται από την εξωτερική ταραχή και μπορούμε να αφοσιωθούμε, για κάποιο διάστημα, στην εργασία πού μας οδηγεί στη σοφία του Θεού. Γιατί, μέχρι να στερηθεί ο μοναχός τις συναντήσεις των διαφόρων ανθρώπων, και να συμμαζέψει τους σκόρπιους λογισμούς του, και να συγκεντρωθεί στον εαυτό του, δε θα μπορέσει να γνωρίσει το πάθος πού τον κυβερνάει. Γιατί, όπως είπε ο άγιος Βασίλειος, ή ησυχία είναι ή αρχή της κάθαρσης της ψυχής. Όταν δηλ. σταματήσουν οί ερεθισμοί και οί περισπασμοί από τον έξω κόσμο, τότε ή διάνοια μας επιστρέφει, και από κει πού

ήταν σκόρπια από τους περισπασμούς, βρίσκεται μόνη της και ηρεμεί, και ξυπνάει ή καρδιά, για να εξερευνήσει τα θαυμάσια του Θεού. Και αν δείξει καλή υπομονή σ' αυτή την εργασία της ησυχίας, αρχίζει ό μοναχός και οδεύει, ολίγον κατ' ολίγον, στην καθαρότητα της ψυχής.

Τι είναι απάθεια

Απάθεια είναι όχι το να μην αισθάνεσαι τα πάθη, αλλά το να μην τα δέχεσαι και να μη συγκατατίθεις σ' αυτά. Από τις πολλές και διάφορες αρετές, τις φανερές και τις κρυφές, πού αποκτούν οί αγωνιστές, εξασθενούν μέσα τους τα πάθη και δεν έχουν τη δύναμη να κινηθούν κατά της ψυχής. Έτσι, και ό νους δε χρειάζεται πάντοτε να προσέχει τις κινήσεις τους διότι κάθε ώρα και στιγμή, νύχτα και μέρα, είναι γεμάτος από καλούς λογισμούς, αφού μελετά τα θεία νοήματα και, κατά κάποιον τρόπο, συνομιλεί με αυτά. Όταν, λοιπόν, αρχίσουν τα πάθη να κινούνται μέσα στους αγωνιστές, ξαφνικά αρπάζεται ό νους από αυτά τα θεία νοήματα, πού τα αισθάνεται πολύ κοντά του, και έτσι, τα πάθη μένουν ανενέργητα, όπως είπε ό μακάριος Μάρκος ό ασκητής.

Ή ψυχή από τη φύση της είναι απαθής

Λοιπόν, τα πάθη είναι προσθήκη στον άνθρωπο, και ή αιτία για την ύπαρξη τους είναι ότι τα δέχεται ή ψυχή διότι ή ψυχή δημιουργήθηκε από το Θεό απαθής, χωρίς κανένα πάθος. Και όταν ακούσεις να ονομάζονται στην αγία Γραφή πάθη ψυχικά και σωματικά, να γνωρίζεις ότι ονομάζονται έτσι ως προς τις αιτίες τους, ότι δηλ. ή ψυχή και το σώμα είναι ή αιτία των παθών, επειδή τα δέχονται. Ή ψυχή, λοιπόν, από τη φύση της είναι απαθής. Βέβαια, οι μη χριστιανοί φιλόσοφοι αυτό δεν το παραδέχονται, και όσοι άλλοι τους ακούν και τους ακολουθούν. Άλλα εμείς οί ορθόδοξοι έτσι πιστεύουμε, ότι ό Θεός τον «κατ' εικόνα» άνθρωπο τον έπλασε απαθή. Και όταν λέω «κατ' εικόνα», δεν αναφέρομαι στο σώμα, αλλά στην ψυχή, πού είναι αόρατη, όπως ό Θεός.

Αν ήταν κάποτε ή φύση της ψυχής φωτεινή και καθαρή, διότι φωτιζόταν από το μακάριο φως του Θεού, ομοίως και όταν επανέλθει στην αρχαία εκείνη κατάσταση, γίνεται πάλι φωτεινή και απαθής. Επομένως, όταν ή ψυχή κινείται με εμπάθεια, βρίσκεται έξω από τη φυσική της κατάσταση, όπως μας βεβαιώνουν όσοι ζουν στην Εκκλησία και τρέφονται από την αγία της παράδοση.

Εάν λοιπόν, ή αρετή είναι φυσική υγεία της ψυχής, συμπεραίνουμε ότι τα πάθη είναι αρρώστια της ψυχής, γιατί ήρθαν σ' αυτήν αργότερα, μετά τη δημιουργία της, και την έβγαλαν από τη φυσική της υγιή κατάσταση. Είναι φανερό, λοιπόν, ότι ή υγεία υπήρχε στη φύση της ψυχής πριν από την αρρώστια. Και αν αυτά είναι αληθινά, όπως και είναι, λοιπόν ή αρετή είναι φυσική κατάσταση της ψυχής, ενώ τα πάθη την πρόσβαλαν απ' έξω και δεν ανήκουν στη φύση της.

Εάν τα πάθη ήταν φυσικό ιδίωμα της ψυχής, για ποιο λόγο να βλαφτεί απ' αυτά;
Διότι όσα είναι της φύσεως, δεν μπορούν να βλάψουν τη φύση τους.

Άγιος Ισαάκ ο Σύρος

Πηγή: agapienxristou.blogspot.ca